

[Ana Sayfa](#) · [Art-izan](#) · [Mağara Ressamıyla Yaşıt Bir Râvi: Murat Morova](#)

Art-izan

Mağara Ressamıyla Yaşıt Bir Râvi: Murat Morova

Morova Râvi serisini Mesnevi'den alıntılıdğı; "deri yırtıldı mı, iç tazelenir" cümlesiyle bütünleştiriyor, hemhal ediyor.

YAZAR SEVİM BURULDAY · 29 OCAK 2018 · 594 · 0

[Facebook'ta Paylaş](#) [Twitter'da Paylaş](#) [G+](#) [P](#) [Like 8](#) [Tweet](#)

"de te fabula narratur." " anlatılan senin hikayendir." *Horatius, Satirler*

İnsan türünün ilk insandan bugüne, bu uzun yolculukta milyonlarca yitip gitmiş her biri ufak farklılıklarla dahi olsa benzersiz sayılabilecek insana rağmen, bugün artık tek bir bedende dahi yaşamız binlercedir. Beden insanın bu uzun yolculuğunda öze dair aynılığın farklı biçimlerde tekrar tekrar edilmesinin, öзде hep varolan yaşamının aracı nesnesidir. Bu uzun yolculukta Râvi'nin, yani rivayet eden, aktaranın gûnahı da sevabı da büyüktür. Tarih yazımı, olup bitene tanıklığın şimdiye ve sonraya aktarımı, salt yazım ve aktarımdan öte ölümsüz bir anlatıcı temsil bırakmak ancak sanatçıya düşen pay olabildi, öyle oluyor da. Toplumsal travmalarımızı düşününce birer memorial görevi dahi görebiliyor eserler. Murat Morova'nın son eserlerinden oluşan Râvi serisinin son bölümünden bahsediyorum, söz ve yazının anlatmaya yetmediği kendi deyişimle de o "gölge" alanların anlatım yollarından biri de bu resimler.



Çok kalabalık, dayanılmaz – artık dayanılmaz- gülümsememi bir kenara bırakıp sanatçının yanına yaklaşıyorum. Öncelikle birkaç konu hakkında kendisine teşekkür etmem gerekiyor. Ağır hastalıkları olan toplumlarda "iyiye güzel" dair, "amasız iyiye güzel" dair ortak niyetler taşıyan insanların uzun tanışıklıklara ihtiyacı olmayabilir, karşılaşmalarına gerek olmadan tanışabilirler. İnsanı kâmindir çünkü gökkubeyi ayakta tutan, bu söylemi batı literatürüyle de açacak olursak aydın insanın bu serüveni de yükü ve rolü büyüktür. Francis Ponge'un dediği gibi, insan insanın geleceğidir.

Konuya giriyorum, Mevlâvilğin bu denli gözde olma nedeninin başka şeylerin yokluğu anlamına geldiğini bilenlerimiz vardır. 13. yüzyıl Mevlâvî ve Bektaşî geleneklerinin karşılaşma biçimleri, siyasi tercihler, Mevlânâ'nın dönemi şekillendiren olaylardaki rolü, tüm bunlar ayrı bir tartışmanın konusu yapılabilir¹. Ama bir şey var ki, ki o da Mesnevi'nin edebi niteliğidir, bunun değerliliği konusunda pekâlâ hemfikiriz. Morova, Râvi serisini Mesnevi'den alıntılıdğı "Deri yırtıldı mı, iç tazelenir." cümlesiyle bütünleştiriyor, hemhal ediyor. Seri de karşılaşlan anka kuşları da, kül ateş doğum hikayesinin insanla bütünleşmesi de bu yüzden. Kendini yeniden doğurmaya yorulan insanın dinamik hikayesi işlenir serinin bütününde, durgunluğun dinginliğin esamesi okunmaz ve zaman döngüseldir bu bütünde. Kaligrafinin, ebrunun bu eserlerde de ustalıkla yer edinmesi, türümüzün hikayesinin ülkemiz özelinde lokal boyutuna dikkat çekiyor. Gelenek veya oryantalizm kısıcına düşmeden, bu topraklara dair olanı kağıtlara döküyor Morova².

"Parçalanmış toplumların ürünü olan aydın, bu toplumların varlığının kanıtıdır, çünkü onların parçalanmışlığını içselleştirmiştir. O halde, aydın tarihin bir ürünüdür³." Râvi serisindeki bu hikayede gözün tanıklığında paramparça edilen ve üzerinden geçilen bedenlerin yarattığı travmanın derinin yurtuluşundaki rolüne değinmek istiyor olabilir. Derimiz yırtıldı derken sanatçı, aklımdan "utanma" duygusuna ilişkin şeyler geçiyor, utanmazlıklar, utanmazlar, utanması gerektiğinin farkında dahi olmayanlar. İç tazelenir diyor sonra, umutla üstelik. Türümüzün büyük çoğunluğunun pratiklerine dair tanıklıklar umuda dair inancı zedelese de neyse ki kuşkuyla beraber umut da var. **Murat Morova'nın "Râvi" sergisi 24 Şubat 2018'e kadar Galerî Nev Ankara'da görülebilir.**

¹ 13. yüzyılın fikir hayatına ve önde gelen düşünce insanlarının mücadelelerine dair dönem kaynaklarıyla hazırlanmış, bütününde sık tekrarlar içerse de değerli bilgiler içeren bir eser için bkz. Bayram, M. **Sosyal ve Siyasî Boyutlarıyla Ahi Evren-Mevlânâ mücadelesi**. İstanbul, Nüve Kültür Merkezi, 2005.

² Yasa Yaman, Z. "Morova'nın Ankara-Eskişehir Seferi". **Radikal**, 31 Ocak 2009.

³ Sartre, J. P. **Aydınlar Üzerine** (Çev. Aysel Bora). İstanbul, 7. Baskı, Can Yayınları, 2016, s. 37.